

Slovenski dom

Stev. 75.

V Ljubljani, sobota 1. aprila 1939.

Leto IV

Pred 25 leti . . .

Zgodovina se ponavlja . . .
 To resnice ne dokazuje nobena stvar tako jasno, kakor primerjava sedanega političnega položaja v Srednji ter južnovzhodni Evropi s položajem pred 25 leti, spomladi 1914, ko se je pripravljala svetovna vojna. Za Balkan in za gospodarsko ter politično zavezništvo balkanskih držav, so se tedaj potegovali iste sile v skoraj v istih razmerjih. Zlasti velja ta primerjava za Romunijo, ki je tudi zdaj nanjo že dva meseca obrnjena vsa pozornost Evrope. Dokaz za to trditve je dopisovanje raznih evropskih diplomatov tedanjega časa.

15. maja 1914 je francoski poslanik v Bukarešti Blondel pisal tedanjemu francoskemu zunanjemu ministru Doumergu:

»Če ne bomo pazili in če bo Francija pustila Romunijo osamljeno in izpostavljeno raznim snubitvam, se lahko bojimo, da bomo nekega dne videli, kako se polagoma podira poslopje zvez, ki ga je Francija postavila v dolgih letih. Če hočemo ojačiti položaj Francije v Romuniji, je treba zabrisati slabi vtis, ki ga povzročata v romunskih krogih kolebanje ruske politike.

Tisti dan ko bo Ententa (Anglija, Francija, Rusija) prebrala Romunijo, da ji je zagotovljena podpora teh držav za nalogo, ki si jo je Romunija zastavila: paziti nad ravnovesjem na Balkanu, tisti dan, ko Romunija ne bo več dvomila, da bi jo kdo pustil na cedilo ob avstrijskih spletkah, se bo z vsjo gotovostjo posvetila svoji notranji utrditvi in bo pazila, da njeni sosedje ne bodo kalili miru, ki ji je potreben.«

Toda Romunija, zavedajoč se, da je daleč od omenjenih držav, ni kazala nič prevelike vnemo, da bi se na življenje in smrt zvezala z Anglijo, Francijo in Rusijo.

Avstrijska in nemška vlada, ki sta dobro vedeli, kakega pomena sta romunsko žito in petrolej za vojno, ki sta jo pripravljali, sta z vsemi silami skušali vplivati na Romunijo, da bi se odločila zanju. Gospodarski pritisk, politične spletke, posredovanja. Ker je bila Italija tudi leta 1914 zaveznica Nemčije in Avstrije, sta berlinska in dunajska vlada zahtevali, naj na Romunijo vplivata ona, ki je imela s to državo tudi tedaj zelo dobre in prijateljske zveze. 20. maja 1914 je francoski poslanik v Rimu Barrere brzojavil zunanjemu ministru v Parizu naslednje:

»Zunanji minister grof San Giuliano ni nič tajil, da je Avstrija res posredovala v Rimu glede Romunije in da Italija ni mogla, — kot zavezniška država — njene zahteve odkloniti. Dostavil pa je, da je mogoče posredovati z večjo ali pa z manjšo vnemo. . .«

Sirjenje avstrijske in nemške moči v južnovzhodni Evropi in na Balkanu Italiji leta 1914 ni bilo po volji, saj je ogražalo njene naravne politične in gospodarske koristi.

Posledica vseh teh snubitev in posredovanj je bila, da je Romunija ostala v svetovni vojni nevtralna še leto dalje kakor Italija. 1916 pa, ko se je vojna sreča začela nagibati na stran nasprotnikov Nemčije in Avstrije, se je Romunija pridružila trojni zvezi kakor Italija. Nemška in avstrijska vojska sta nato napadli Romunijo in jo za nekaj časa zasedli. Po versajskem miru pa je dobila Romunija za svojo pomoč trojni zvezi nagrado v tem, da se je njeno ozemlje povečalo skoraj za dvakrat.

Uradna izjava angleške vlade o jamstvu za nedotakljivost poljskih meja Anglija in Francija se bosta vojskovali za Poljsko

Anglija zahteva od Poljske, da se ne sme udati napadalcu brez boja in da mora iti na pomoč Romuniji - Obrambna zveza med Anglijo, Francijo, Poljsko in Romunijo

London, 1. aprila. o. Kakor so napovedovali včerajšnji jutranji listi je predsednik vlade Chamberlain popoldne v angleški poslanski zbornici dal jasno in nedvoumno izjavo o tem, da Anglija z vsjo svojo vojaško in politično močjo jamči za nedotakljivost poljskih meja. Izjava, ki jo je predsednik Chamberlain prebral, se glasi:

Vlada nima nobenega uradnega potrdila glasov o kakšnem nameravanem napadu na Poljsko, ni treba pa misliti, da smatra britanska vlada te glasove za resnične. Porablja pa to priložnost, da ponovno poudarja smernice splošne naše politike.

Ta politika se je zmerom zavzemala za to, da se ustvari na svetu red s svobodnimi razgovori med prizadetimi strankami, naj bodo nesoglasja, ki bi nastala, kakršnakoli. Po sodbi britanske vlade ne bi smelo biti nobenega vprašanja, za katero ne bi bila možna miroljubna ureditev, in ne bi moglo biti nobenega opravičila, če bi se pogajanja nadomestila s silo ali pa z grožnjo o sili.

Pravkar potekajo razni razgovori med Anglijo in drugimi državami in drugimi vlada. V želji, da popolnoma jasno orišem stališče britanske vlade, še preden so ti dogovori končani, se zavedam, da moram obvestiti zbornico o naslednjem: Če bi prišlo do kakega nastopa, ki bi očitno ogrožal neodvisnost Poljske, v katerem bi poljska vlada videla nevarnost ter bi ji njene življenjske koristi nalagale, da se temu upre s svojimi silami, se čuti angleška vlada obvezano, da takoj prisloži poljski vladi na pomoč z vsjo podporo, ki je v mejah njene moči. V tem pogledu sem dal zagotovila poljski vladi. Lahko dodam, da me je francoska vlada pooblastila izjaviti, da zavzema ona prav tako stališče kakor angleška vlada.

Angleška vlada bo to storila v primeru, če bi poljska vlada bila prepričana, da ni v kakem položaju druge rešitve zanj kakor da prime za orožje in brani svoje pravice. Glede tega sem dal vsa potrebna zagotovila poljski vladi. Francoska vlada me je pooblastila, naj izjavim, da zavzema ona prav tako stališče kakor angleška vlada.

Edina pogoja, ki ju Anglija za svojo pomoč Poljski zahteva, sta naslednja:

1. Poljska se mora vojskovati, če bi bila napadena, ne pa se udati brez boja;
2. Mora se Angliji in Franciji zavezati, da bo izpolnila vsa vojaška določila obrambne pogodbe z Romunijo, če bi bila Romunija napadena.

Obisk poljskega zunanjega ministra Becka bo po pisanju angleških listov služil sklenitvi obrambne zveze med Anglijo in Francijo ter med Poljsko in Romunijo.

Angleški korak pomeni zmagoto tiste smeri angleške politike, ki jo zagovarja lord Halifax. Njegov pomen je trojen:

1. Nemčija mora odslej brezpogojno računati z vojno na dveh frontah, če bi skušala svoje račune do Poljske urejati z orožjem.
2. Rusiji hoče Anglija dokazati, da si ne želi vojne med njo in med Nemčijo.
3. Italija mora zdaj uvideti, da je angleška fronta močnejša, kakor nemška in se po tem ravnati.

Varšava, 1. aprila. o. Vest o angleškem in francoskem jamstvu za nedotakljivost poljskih meja je vzbudila silno pozornost in razumljivo navdušenje v vsej poljski javnosti. Listi so jo prinisli v posebnih izdajah. Poudarjajo, da je do te odločitve prišlo v zadnjih dveh dneh zaradi poročil, ki jih je angleška vlada dobila o zbiranju in živahnem gibanju ob poljski meji.

London, 1. aprila. o. Angleško časopisje je izjavo predsednika Chamberlaina razširilo v javnost s posebnimi izdajami. Današnji listi posvečajo tej izjavi cele strani in jo označujejo kot največji dogodek v novejši evropski politični zgodovini. Po razlagah angleških li-

stov pomeni ta izjava, da se poljsko-francoska vojaška zveza razširi še na Anglijo, vendar s to razliko, da Anglija ne zahteva od Poljske, da bi prišla njej na pomoč, če bi bila napadena, marveč obljublja Poljski svoje varstvo brez tega.

Nemški poluradni odgovor na angleško izjavo glede Poljske: Nemčija ne misli na vojno s Poljaki Vsa sporna vprašanja med njo in Poljsko se dajo rešiti prijateljsko

Berlin, 1. aprila. o. Chamberlainova izjava o vojaški pomoči Anglije za Poljsko je v nemških političnih krogih vzbudila silno osuplost. Spričo obotavljanja in neodločnosti, ki jo je Anglija kazala do dogodkov v srednji in vzhodni Evropi že dve leti — in ne najmanj ob priključitvi Češke in Moravske k Nemčiji — ni v Berlinu nihče pričakoval kakega tako nenadnega in odločnega dejanja. Izraz presenečenja je ogorčenost, s katero nemški uradni krogi vračajo domneve, da bi Nemčija nameravala kaj hudega glede Poljske. V nemških vladnih krogih pravijo, da so Chamberlainove izjave smešne. Vse nemške zahteve do Poljske so po teh trditvah tako zmerne, da jih je mogoče rešiti s pogajanjem. Nemčija ne zahteva od Poljske drugega kakor pravično ureditev položaja nemške manjšine na Poljskem in pa boljše prometne, predvsem cestne zveze z Nemčijo in Vzhodno Prusijo čez ozemlje poljskega hodnika. Vsa ta vprašanja pa se dajo urediti prijateljsko in ne brigajo nikogar, razen Poljske in Nemčije. Namesto, da skuša Anglija s takimi nastopi pridobiti spet zaupanje

malih držav v demokratične velesile, naj bi rajši svetovala Poljski, da čim prej uredi vsa ta vprašanja z Nemčijo. Po mnenju nemških krogov ta angleška izjava nima dejanske vrednosti, ker se angleško brodevoje ne more v primeru vojne spustiti v boj z nemškimi obalnimi baterijami ali nemško letalsko silo.

Domnevajo, da bo Nemčija pred začetkom Beekovega obiska v Londonu skušala vsakakor prepričati Poljsko, da angleška zagotovila nimajo praktične veljave, po drugi strani pa tudi, da Nemčija ne misli na oboženo spopad s Poljsko iz naslednjih dveh razlogov:

1. ker je poljska vojna moč tako znatna, da bi to pomenilo nevaren poskus;
2. ker bi spopad med Nemčijo in Poljsko omajal zvezo med Italijo in Nemčijo.

Nemški krogi poudarjajo prijateljsko zvezo med Poljsko in Italijo, ki so dobile izraza v zadnjem Cianovem obisku v Varšavi in bi vojna med Poljsko in Nemčijo zelo slabo odmevala v Italiji.

Gospodarski in politični boj za Romunijo

Francija je kupila 25% romunskega petroleja

Bukarešta, 1. apr. o. Tu se bodo v kratkem začela pogajanja za sklenitev nove trgovske pogodbe med Romunijo in Francijo. Ta trgovska pogodba naj zagotovi Romuniji vsjo potrebno gospodarsko pomoč, da bi lahko ohranila gospodarsko in politično neodvisnost v svojem razmerju do Nemčije. Kot uvod v novo trgovsko pogodbo je posebni gospodarski odposlanec francoske vlade podpisal snoči v Bukarešti z romunskim ministrom za narodno gospodarstvo novo pogodbo o nakupu romunskega petroleja. Letno bo Francija odkupila v Romuniji okoli 700.000 ton petroleja. Romunija bo plačevala Franciji anuiteto v znesku 200 milijonov frankov letno. Polovico to

100.000 rdečih vojakov so ujeli nacionalisti v Madridu

Madrid, 1. aprila. o. Ker so nacionalistične oblasti prevzele vse posele, se je v prestolnico vrnilo normalno mirovno življenje. V Madrid neprenehoma prihajajo stotine tovornih avtomobilov z življenjskimi potrebščinami in z materialom za popravila. Včeraj je bila velika manifestacija ob vojaški paradi, ko je 15.000 mož Francoske vojske korakalo po glavnih madridskih ulicah. Iz raznih skrivališč še vedno prihajajo rdeči miličniki, ki jih nacionalne oblasti pošiljajo v taborišča pri Aranjuezu. Tam je doslej zbranih že čez 30.000 bivših rdečih vojakov. Število miličnikov, ki jih je Francoska vojska zajela v Madridu in bližnji oko-

lici, presega 100.000 mož. V Valenciji so včeraj prijeli polkovnika Casada, začetnika vstaje proti rdeči vladi in ga skupno s polkovnikom Besteimom zaprli. Vojaško sodišče je včeraj obsodilo na smrt morilce, ki so julija 1936 v vojaški bolnišnici odrezali glavo generalu Lopezu Ochoa.

Razporeženje na vsem nekdanjem rdečem ozemlju kaže, da je vojna v Spaniji končana. Rdeča vojska nikjer več ne nudi odpora. Vojaki mečejo orožje stran ter se vračajo domov. Povsod je prebivalstvo razobesilo bele zastave in pričakuje prihoda nacionalistične vojske. Treba bo še nekaj dni, da bo zasedena vsa pokrajina.

Vremensko poročilo

Kranjska gora - Vršič: —5, sončno, 200 cm snega, pršič.	Velika Planina: —3, sončno, 45 cm snega, prisojno sren, osončno pršič.
Koča na triglavskih jezerih: —5, sončno, 260 cm snega, pršič.	Smrekovec: —8, sončno, 105 cm snega, pršič.
Krvavec: —5, sončno, 58 cm snega, prisojno sren, osončno pršič.	Triglavski dom na Kredarici in Staničeva koč: —8, sončno, 320 cm snega.
Koroška: —8, sončno, 220 cm snega, pršič.	Mozirska planina: —3, sončno, 70 cm snega, osončno pršič, prisojno sren.
	Koča pod Kopo: —4, sončno, 50 cm snega, osončno pršič, prisojno sren.

Francija bo zboljšala gospodarske zveze z nami in z Romunijo

Pariz, 1. aprila. o. Dobro poučeni krogi izjavljajo, da se bo francoska vlada na današnji seji bavila z novimi uredbami, ki se nanašajo na zboljšanje gospodarskih odnosov s Jugoslavijo in Romunijo.

Nemški propagandni minister pri grškem kralju

Atene, 1. aprila. o. Nemški propagandni minister Goebbels je bil včeraj sprejet pri predsedniku grške vlade Metaxasu, nato pa pri prestolonasledniku Pavlu in kralju Juriju II. Avdiencia pri kralju je trajala pol ure. Goebbels na čast je priredil predsednik vlade Metaxas včeraj slavoslovo kosilo.

Izredni ukrepi franc. vlade

Pariz, 1. aprila m. Francoska vlada na zadnji seji ni mogla sprejeti vseh vojaških in finančnih ukrepov v smislu pooblastil, ki jih je dobila v parlamentu in senatu. Ti ukrepi bodo sprejeti na današnji seji ter bodo izpolnili nekatere prejšnje. Med predlogi, o katerih bodo razpravljali na današnji seji, je tudi predlog notranjega ministra Sarrauta, ki se nanaša na zaposlitev tujcev v Franciji v primeru vojne, ter predlog finančnega ministra Paula Reynauda glede potrebnih prihrankov v upravi.

Sled za morilcem v Sečah pri St. Pavlu

Celje, 1. aprila. Sentpavelski orožniki kakor vse savinjsko orožniško okrožje z vsjo marljivostjo zasleduje morilca Janšetovih v Sečah pri St. Pavlu. Pred nedavnim smo poročali, da so orožniki aretirali zaradi suma umora dva Hrvatina in ju odvedli zaradi preiskave v Celje. Sva pa je zdaj padel na 55 letnega cigana S. K., pristojnega v Petrovci, ki je bival v Sečah, pa je ravno na dan groznega umora na vse zgodaj zjutraj izgubil obenem a svojima sinovoma in ženo.

Položnice

so priložene današnji številki »Sl. doma«, — Vse naročnike prosimo, da z njimi poravnajo tekočo in zaostalo naročnino.

Vesti 1. aprila

Japonski zunanji minister Arita je včeraj povabil francoskega, angleškega in ameriškega poslanika in jim že v drugič s poudarkom izjavil, da zveza proti Kominterni ni naperjena proti tem velesilam, vsaj kolikor se tiče Japonske ne. To izjavo, ki priča o japonski skrbi, je rodilo zadnje odločno nastopanje Anglije.

Švicarski zvezni svet je včeraj sprejel sklep o takojšnjem povečanju zalog najpotrebnejšega živeža, surovin in živinske krme.

General Franco je včeraj izdal sklep, po katerem ostaja Madrid prestolnica Spanije.

V Parizu so včeraj obsodili na smrt šestkratnega morilca Weidmanna in njegovega pomočnika Milliona. Njuna tovarišica Tricotova je bila oproščena, tretji pajdaš Blane pa obsojen pogojno na 20 mesecev ječe.

Italijanski ministriški predsednik Mussolini je včeraj v Reggio imel govor, v katerem je dejal, da je Italija danes tako organizirana in tako oborožena, da lahko še dolgo čaka na uresčenje svojih zahtev.

Poslanske volitve bodo jutri v Belgiji. Zaradi nevarnega zunanjege položaja je volivni boj potekal zelo mirno in kaže, da bosta katoliška ter liberalna stranka zelo ojačali svoje postojanke na škodo desničarskih in levničarskih strank.

Štiri bombe eksplodirale ponoči po raznih predelih Londona. Bombe so nastavili irski teroristi. Povzročile so veliko škodo.

Za našega novega poslanika v Berlinu je imenovan dr. Ivo Andrič, do zdaj pomočnik zunanjega ministra.

Trgovinski in politični razgovori, ki jih je angleški minister Hudson imel s finsko vlado, so se včeraj z uspehom končali.

Organizacija bolgarskih Nacionalnih legionarjev je izdala razglas, v katerem vabi vse Bolgare, naj stopijo v to zvezo, ki zahteva svobodno gospodarsko ter politično zedinjeno Bolgarijo pod geslom »Domovina, kruh, svoboda«.

21 letnice angleškega letalstva kot samostojne vojaške panoge praznujejo danes. Letalstvu je za to priliko čestital tudi kralj Jurij VI.

Italijanski zunanji minister grof Ciano je sinoči sprejel angleškega in poljskega poslanika v zvezi z izjavo, ki jo je glede Poljske dala Anglija.

Ministrski predsednik Mussolini se je sinoči vrnil s svojega potovanja po južni Italiji.

Nemški kancler Hitler bo imel svoj govor danes popoldne ob štirih na manifestacijskem zborovanju narodno socialistične stranke v Wilhelmshafenu.

60 vagonov vojnega materiala, ki ga je Romunija svoječase naročila v ČSR, je Nemčija včeraj poslala v Bukarešto.

V Varšavi so zadnje dni potekala pogajanja za sklenitev obrambne pogodbe med Poljsko in Litvo. Pogajanja še niso zaključena.

Za predsednika francoske republike bo — kakor vse kaže, spet izvoljen sedanji predsednik Lebrun, ki uradno ni kandidature niti sprejel, pa tudi ne odklonil.

Pogodbo o prijateljstvu in nenapadanju sta včeraj podpisali Spanija in Portugalska.

Pariski nadškof kardinal Verdier je včeraj pismeno čestital predsedniku vlade Daladieru za njegovo mirovno delo in mu obljubil vsjo podporo francoskih katolicov pri prizadevanjih za ohranitev svobode in miru na svetu.

Kaj si obetajo na Češkem in Moravskem od nemško-romunske gospodarske pogodbe

Te dni so praške »Lidove Noviny« objavile članek, v katerem se bavijo z vprašanjem, koliko koristi bo prinesla zadnja nemško-romunska gospodarska pogodba češkimi in moravskimi pokrajinam, ki so pod nemškim pokroviteljstvom. V tem članku je napisano poleg drugega tudi tole:

Gospodarski odnosi bivše čekoslovaške države z državami južnovzhodne Evrope so bili čisto zelo težki. V zamenjavo za svoje industrijske proizvode je čekoslovaška republika uvažala kmetijske pridelke, ki jih na domačem tržišču ni mogla prodati. Od tedaj, ko je bivša Češkoslovaška uvedla stroge devizne predpise, so se čekoslovaško-romunske trgovinski odnosi še poslabšali.

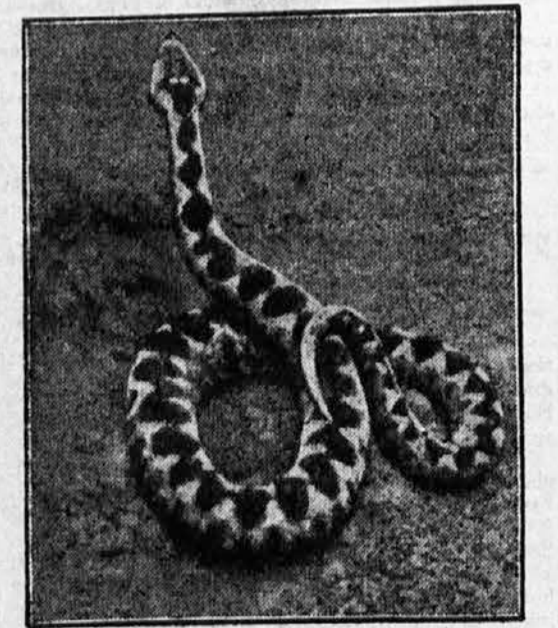
Zaradi tega nova nemško-romunska gospodarska pogodba daje mnogo upanja, da se bo v bodoče obrnilo na bolje. Ta sporazum odstranjuje težave, ki so onemogočale obilno in nemoteno trgovinsko zamenjavo med češkimi industrijskimi pokrajinami in Romunijo. Velika Nemčija s svojimi 86 milijoni ljudi je hvaležno tržišče za kmetijske proizvode, ki prihajajo iz vseh držav na jugovzhodnem koncu Evrope. V Veliki Nemčiji se je dozdaj stekalo do 53% vsega romunskega izvoza, skupno s češkimi in moravskimi pokrajinami, ki so danes pod nemškim pokroviteljstvom, pa ta odstotek znaša gotovo 60. Skoro ni dvoma, da se ne bi v bodoče trgovinska zamenjava blaga med Nemčijo in Romunijo povečala. Tako bosta deželni tudi deželi, ki sta zdaj pod protektoratom, Češka in Moravska.

Bivša Češkoslovaška je dobavljala Romuniji predvsem železne rude, poljedelske stroje, razne aparate ter predilniške in kemijske proizvode. Težave pri prenosu vplačil so znatno omejevale sposobnost Romunije, da bi iz Češkoslovaške uvažala industrijske proizvode. Poleg tega bo za češko in moravsko industrijo velikega pomena, posredno in neposredno, da se bo preuredilo vse romunsko gospodarstvo.

Nemška strojna industrija dozdaj ni mogla pravočasno ustreči vsem naročilom iz Romunije in je morala podaljšati dogovorjeni čas. Zdjaj pa bo težka industrija zahodne Nemčije obenerovkovinsko industrijo Češke in Moravske mogla hitreje zadovoljiti romunskim naročilom motorjev, turbin, motornih plugov, električnih naprav, parnih kotlov itd. Po teh izdelkih se opaža čedalje večja potreba in je tudi vedno več naročil.

V Romuniji bodo v večjem obsegu začeli tudi izravnati rudnike, kar bo gotovo olajšalo prekrbo vse nemške industrije s surovinami, obenem pa seveda tudi kovinske industrije na Češkem in Moravskem. Da bodo češka in moravska podjetja, predvsem škodove tovarne orožja v Brnu, tudi od zdaj naprej skrbela za pošiljanje raznih industrijskih proizvodov, ki jih bo naročila Romunija, o tem je nemška vlada romunsko že obvestila. Ta industrijska podjetja so tudi že dozdaj v precejšnji meri delala za Romunijo.

Groga je imel vedno velik tek in nekoč. ko je v Kranju prodal vola, si je »Pri Jahačcu« naročil juho, goveje meso, grah, pečenko, solato, ocvrtega piščanca, praženega krompirja, fižola v stročju, razne omake, nato pa še kos prašičeve pečenke z zeljem.

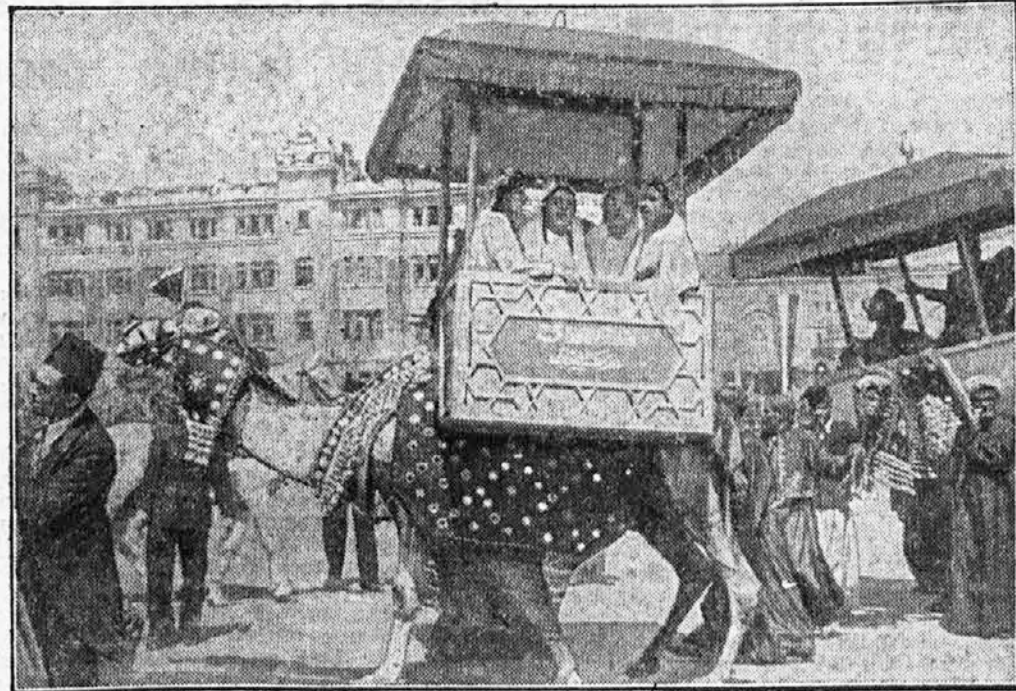

Velik modras, ki ga je toplo sonce že zvalilo na dan.

Iz Romunije sta Češka in Moravska dozdaj uvažali predvsem žito in živino, največ pa petroleja in nafte. Ker bodo po novem načrtu v Romuniji še v mnogo večji meri črpali petrolejske vrelce, bo tudi v bodoče Romunija lahko zadovoljila vsem potrebam industrije v nekdanjih čekoslovaških pokrajinah. Prav tako lahko češka in moravska industrija računa tudi z zadostnimi množinami romunskega olja, predilniška industrija pa z dobavo konoplje in lanu iz Romunije. Nova nemško-romunska pogodba govori tudi o tem, da bodo Romuni v bodoče posvetili še večjo skrb pridelovanju bombaža.

Prav nič manjše važnosti pa ne bo za Češko in Moravsko zboljšanje prometnih možnosti. Odelej se bo češko-moravska industrija lahko posluževala svobodnih pasov in naprav za pretovarjanje blaga na Donavi.

Ugodno bo vplival bukaški sporazum med Nemčijo in Romunijo tudi na to, da se bo zmanjšala brezposelnost v industrijskih krajih na Češkem in Moravskem. Industrija bo mogla izkoristiti do kraja velika gospodarska področja, nastala po odstranitvi nenaravnih ograj, ki so dozdaj razmejevale Srednjo Evropo.

Prizor z arabske svatbe

Tam, kjer se Judom obetajo boljši časi Le „podnebj« se bodo morali preprivaditi

Za evropske Jude so današnji časi gotovo najbridejši, kar so jih kdaj doživeli. Razne države obračunavajo z njimi druga za drugo in sicer na način, da so se zamislili celo tistim, ki so prej odločno vztrajali pri tem, da jih je treba pregnati.

Zahodne demokratične države imajo še največ smisla za to, da je treba tudi tem ljudem pomagati, čeprav so Judje, saj sami vendar niso krivi, da so bili njihovi pradedje in očetje Judje, kakor je dejal pred nedavnim sam predsednik Združenih ameriških držav. Na vse kraje jih pošiljajo, povedo pa se jih branijo. V evropskih državah nimajo več prostora, v Palestini z nezadovoljstvom sprejemajo še tistih nekaj Judov, ki so se odločili nazadnje le iti tja, kjer je bila nekoč njihova domovina. Nekateri jim »ustanavljajo« novo »domovino« nekje v Afriki, drugi spet v Ameriki. Kam naj vendar gredo, ko jim med »rasami« ni nikjer več prostora.

Med tistimi judovskimi begunci, ki so se v zadnjem času nastanili v Angliji in drugod na zahodnem koncu Evrope, se jih prav precej bavi z mislijo, da bi se za stalno naselili v francoski in angleški Guyani. V Angliji pravijo, da bi bila ta dežela zelo prikladna za naseljevanje Judov. Guyana, pravijo, ima veliko bodočnosti in bi tudi Judje lahko precej pripomogli, če bi se tam v večjem številu naselili, k vsesplošnemu napredku te dežele.

Ta bodoča domovina Judov, kakor ja nekateri že imenujejo, je zelo bogata, predvsem na rudah. Glede diamantnih rudnin je celo druga država na svetu. Pod angleško nadoblastjo je že 130 let. Meri 89.460 kvadratnih milj, živi pa na tej zemlji samo 337.000 ljudi. Več kot tretjina ljudi je črnec, druga tretjina je Indijanev, ki so po veliki večini zaposleni po širnih plantažah in po rudnikih. Poleg njih živi v Guyani približno 8.000 Portugalcev, 3.000 Kitajcev in samo 3.000 Angležev.

V tej deželi dežuje približno 7 mesecev v letu. Toplotne razmere so približno takšne, kot v drugih deželah okoli zemeljskega ravnika. V prejšnjih časih so tod zelo razsajale razne bolezni, posebno kolera, mrzlica in malarija. Da zdaj ni več tolika teh nadlog v Guyani, se je treba zahvaliti angleškemu zdravnikom, ki so z veliko požrtvovalnostjo opravljali dolga leta zdravniški posel med tamkajšnjimi, še vedno precej divjimi domačini.

Vsak, kdor se nanovo priseli tja, se počasi privadi tamkajšnjemu podnebj, pozneje pa zanj ni to podnebj, čeprav je precej vroče, nezdravo. Kdor pa se enkrat navadi na tamkajšnje razmere, je po navadi zelo zadovoljen in si več ne želi kam drugam, ker je drugod gotovo slabše.

Pravijo, da bodo tam tudi Judje lahko zadovoljni. Gotovo pa je, da bodo lahko bolj mirno živeli kot zdaj.

Boljše nekaj kot nič

Prireditelji newyorške razstave so se zadovoljili tudi samo s fotografijami Kolumbovih pism

Na veliki mednarodni razstavi v New Yorku naj bi bil tudi poseben paviljon, v katerem bi razni zgodovinski predmeti, slike, pisma in drugo prikazovali ameriško preteklost od tedaj, ko je Kristof Kolumb, t. j. od leta 1492, odkril Ameriko, pa do danes. Paviljon naj bi bil tako neke vrste muzej, v katerem naj bi bile zbrane vse zgodovinske dragocenosti, ki so zdaj raztresene vsepovsod po svetu. Prirediteljski odbor se je pri izbiranju raznih dragocenosti zanimal predvsem tudi za originalne spise, ki jih je o svojih doživljajih ob priliki odkritja Amerike napisal sam Kristof Kolumb, in ki so zdaj shranjena v muzeju v Genovi. Gotovo bi ta pisma v veliki meri vzbudila zanimanje med milijoni in milijoni ljudmi, ki nameravajo obiskati newyorško razstavo. Zato se je prirediteljski odbor svoj čas obrnil na genovski muzej s prošnjo, naj mu posodi za toliko časa, dokler bo trajala newyorška razstava, ta Kolumbova pisma. Da pa se pri genovskem muzeju ne bi bali, da bi se ta dragocena pisma porazgubila, pa je prirediteljski odbor newyorške razstave obljubil, da bo položil 6 milijonov dolarjev kavicje.

Uprava genoveškega muzeja se je takoj zatem začela posvetovati in nazadnje sklenila, da niti proti tej visoki kavicji 6 milijonov dolarjev ne posodi Kolumbovih pism za newyorško razstavo. Ta svoj sklep je uprava genoveškega muzeja utemeljila s tem, češ, da ne more prevzeti odgovornosti pred genovskimi meščani, ki so toliko

ponosni na to, da so ta pisma shranjena ravno v Genovi. Genovčani — tako stoji v odgovoru — ne bi dovolili za nobeno ceno, da bi bila Kolumbova pisma, čeprav tudi za en sam dan, kje izven Genova.

Da pa se ne bi zdelo, da muzejska uprava v Genovi nalašč ne mara ustreči prirediteljem newyorške razstave, je obljubila, da bo naredila za ameriško razstavo čim boljše fotografije posnetke teh Kolumbovih pism, tako, da bodo tisti, ki si bodo ogledali razstavo, tudi lahko čisto zadovoljni z njimi. Prirediteljskemu odboru newyorške razstave pač ni kazalo ničesar drugega, kakor da tudi to ponudbo sprejme, kajti tudi on smatra, da je boljše nekaj kot nič. Zato se je najljubeznivejše zahvalil genovski muzejski upravi za njeno naklonjenost in tolikšno pozornost.

Sodnik: »Ali imate še kaj pripomniti, predno izrečem sodbo?«
Obtoženeec: »Nič drugega kot da hitite, ker se mi mudi h kosilu.«

Gospa: »Kje pa so vaša spričevala?«
Nova služkinja: »Doma sem jih pozabila, jih pa drugič prinesem. Ampak povem vam, da sem povsod točno vršila svoje dolžnosti. V zadnji službi sem vseljala že ob petih, skuhala zajtrk, vse sobe in vse postelje pospravila, še preden je kdo vstal.«

Nemški vojaki v razgovoru s sramežljivimi češkimi podeželskimi dekleti.

Programi Radio Ljubljana

Sobota, 1. aprila: 12 Operne antazije (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.30 Radijski smrel — 14 Napovedi — 17 Otroška ura: a) Selma Lagerlöf: Kako je Niels Holgerson popotoval z divjimi gosmi. — Povest nanadljevanih. b) Dogodivščine Miki-miški (članice Nar. gledališča) — 17.50 Pregled sporeda — 18 Za delopust, igra Radijski orkester — 18.40 Pogovori s poslušalci — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 19.50 Beseda k prazniku (g. F. S. Finžgar) — 20 O zunanjih politikih (g. dr. A. Kuhar) — 20.30 Maska v zaključku vam predamo! Zdjaj ugibajte sami kaj se za tem grmotu skriva. — knjenske zabave v njem tiši Vesela revija vseh vrst prizorov in zabav. Sodelujejo godci, pevci, plošč. člani rad. igr. družine in še drugih nič koliko. Podrobnosti sledi! Odgovorna urednica: Plik in Pok — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Koncert lahko glasbe (Radijski orkester). — Konec ob 23.

Nedelja, 2. aprila: 8 Instrumentalni dueti: klavir in harmonija — 9 Napovedi, poročila — 9.15 Godba garnizorske garde (plošče) — 9.45 Vetski govor (dr. Roman Tominec) — 10 Prenos cerkvene glasbe in stolnice — 11 Prenos koncerta državnih in zasebnih meščanskih sol v Ljubljani (iz francosk dvorane) — 12.30 Peter Iljič Čajkovski: Koncert za gosli in orkester op. 35 (plošče) — 13 Napovedi — 13.20 Opoldanski koncert Radijskega orkestra (oddaja prekinjena od 14.30—17. ure) — 17 Kmetijska ura: Gospodarska navodila in tržna poročila — 17.30 Koncert godbe Sokola I. — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 19.50 Cello-solo koncert, izvaja g. prof. Cenda Sedlbauer, pri klavirju g. prof. Lipovšek — 20.30 Koncert radijskega orkestra — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Citraški dueti (gg. E. Mezgolič — M. Hebeln)

Drugi programi

Sobota, 1. aprila: Belgrad: 20 Prenos — 22.15 Ples-gl. — Zagreb: 20 Radijska revija — 20.30 Plesna gl. — Sofija: 19 Zbor — 19.30 Komorna gl. — 20 Slovensko pesmi — Varšava: 19.20 Zab. konc. — 21 Vesela glasba — 23.15 Lahka gl. — Budimpešta: 19.50 Igra 21.10 Ork. konc. — 23 Plesna gl. — Italijanski postaje: I. skupina (121, 304, 283 m); 17.15 Plošče — 21 Ghedinijeva opera »Maria d'Alessandria« — II. skupina (60, 369, 263, m); 17.15 Plošče — 21 Montanarijeva opereta »Cesarićna« — III. skupina (492, 272, 221 m); 19.50 Lahka gl. — 21.40 Radijska fantazija — Nemške postaje: 20.10 Različni prvooprtilski programi — 19.40 Jodlerji in ländlerji —

Norman Raily Raine:

JUNAŠTVA ROBINA HOODA ZGODOVINSKI ROMANS SLIKAMI

Spomnil se je njene neoprostovoljnega obiska v njegovem tabarišču v shero-woodskih gozdovih. Spomnil se je njene tesnobe, prestrašenega pogleda, s katerim ga je božala, ko je zmagal na strelskem turnirju. Ni mu mogla povedati, da je naselil podlemu, zvitemu načrtu, saj je bilo že prepozno. Zrtvovala bi se zanj brez vsake koristi.

In v duhu so se mu prikazale njene lepe, žalostne oči, zagledal je solze, ki so tekle po njenih zametastih licih, ko je stal brez pomoči pred sodiščem in ko so ga pripeljali z vozom na morišče.

Pa tudi nočni obisk, ki ga je bil tvegal, mu je prišel na misel. Obisk, ki mu je do kraja potrdil, da tudi ona, lepa in ponosna lady Marian, njega ljubi s prav takim žarom, kaor on njo. Kako lepa je bila tista paletna noč! Saj še ni dviglo, kar je bila minula! Nikdar je ne bo pozabil. S tem sladkim spominom se bo povelovil od življenja, če bi se to današnje predrzno in nevarno početje izjalovilo! Pa nel To podjetje ne sme propasti! Načrt, ki sta ga bila premislila s kraljem Rihardom z Levjim srcem ne more in ne sme spodleteti! Pogumne ljudi vedno spremlja tudi sreča.

Sir Guy Gisbourneški in princ Ivan brez dežele morata danes doživeti nov

črn dan, zadnji dan, ki bo pomenil njun dokončni propad. Enkrat za vselej mrtarata pogoreti. Maščevanje mora uspeti! Sir Guy Gisbourneški! Ob tem imenu ga je obšel neizmeren bes.

Kaj mu je bil napravil? Zdjaj je bil dal pahntiti lady Marian v ječo zato, ker je hotela prekrizati njegov zlobni načrt, po katerem bi moral biti ubit edini pravi angleški kralj, Rihard z Levjim srcem, črni, mlčeči menih, ki zdaj z njim, Robinom, vstric koraka na to odločilno, zadnje pot, ki bo pomagala pravici spet do veljave, maščevala vse krivice ter krivce ostro, brez prizanašanja kaznovala — še danes!

Da, sir Guy Gisbourneški! In princ Ivan brez dežele! Danes je prišel dan obračuna!

»Danes je dan obračuna in povražila! Tako je preudaril sam pri sebi še enkrat. Pri tem svojem razmišljanju in obujanju spominov pa niti za trenutek ni odmaknil svojega ostrega sheffieldskega noža od škofovega hrbita. Nažna konica je bila tako spretno pregrnjena s črnim plaščem, da je nobeno še tako ostro oko ne bi bilo utegnilo opaziti. Robin je bil na vso moč previden.

Spet mu je prišla na misel lady Marian.

Zdjaj morda leži uklenjena v isti temni, vlažni ječi, v kateri je bil pred časom on sam.

Več njene skrbi in prizadevanja so mu prišla na misel. Kako slaba je bila, kako nežna in krhka ženska!

In vendar je imela v sebi tako močno razvito občutevanje za pravico in krivico!

Kakšno sočutje je kazala do siromakov in nearečnežev, ki so trpeli krivico, in

kako so se ji studili tisti, ki so delali krivico!

Spomnil se je njenih divnih, blagih in sijajnih oči, njene govornice, ki je bila ljubka kakor zvončkanje srebrnega zvončka, njenih ustnic, ki so bile rdeče kakor roža, njenih vročih poljubov, vsega, vsega se je spominjal. In zdaj je revica v ostudni ječi, v verigah!

Zazdelo se mu je, da škof z Black Cannona epet hodi mnogo prepočasi, da preveč lagodno dviguje noge — prav kakor bi to delal namenoma, da bi morda še utegnil dobiti kakšno priliko za rešitev.

... Spredaj je šel škof, za njim pa Rihard in Robin Hood... (Foto. Warner Bros.)